

dr hab. Marek Barwiński, prof. UŁ
Uniwersytet Łódzki, Wydział Nauk Geograficznych
Katedra Geografii Politycznej, Historycznej i Studiów Regionalnych

**Recenzja osiągnięć naukowych, dydaktycznych i organizacyjnych
doktora Valentina Mihaylova w związku z postępowaniem w sprawie nadania stopnia
doktora habilitowanego w dyscyplinie geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka
przestrzenna, wykonana na wniosek Rady Naukowej Instytutu Geografii Społeczno-
Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach**

1. Podstawa formalna recenzji

Podstawą recenzji jest pismo Dyrektora Instytutu Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej Wydziału Nauk Przyrodniczych Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, Pana dra hab. Roberta Krzysztofika, prof. UŚ, z dnia 5 lipca 2024 r., wraz uchwałą nr 10/2024 Rady Naukowej Instytutu Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach w sprawie powołania składu Komisji Habilitacyjnej w postępowaniu o nadanie doktorowi Valentinowi Mihaylovowi stopnia doktora habilitowanego, wszczętemu w dniu 30 kwietnia 2024 r.

Recenzję opracowałem na podstawie dostarczonych mi w wersji elektronicznej i papierowej materiałów i dokumentów: kopii dyplomu doktorskiego wraz z jego tłumaczeniem, egzemplarza monografii *Bulgarian Geopolitics in a Balkan Context: Imagining the Space of a Nation*, autoreferatu, wykazu osiągnięć naukowych, kopii 16 wybranych publikacji oraz wniosku o przeprowadzenie postępowania w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego.

Zakres recenzji oraz kryteria oceny wynikają z wymagań i wytycznych wskazanych w art. 219 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* (Dz.U. z 2023 r. poz. 742 ze zm.) oraz w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 1 września 2011 r., w sprawie kryteriów oceny osiągnięć osoby ubiegającej się o stopień doktora habilitowanego (Dz. U. 2011 nr 196, poz. 1165).

2. Ścieżka edukacyjna i zawodowa Habilitanta

Doktor Valentin Mihaylov całą edukację wyższą (studia licencjackie, magisterskie oraz doktoranckie) odbył w Bułgarii, na Uniwersytecie Sofijskim, na Wydziale Geologii i Geografii, w Katedrze Geografii Społeczno-Ekonomicznej. Stopień magistra uzyskał w roku 2004, natomiast dyplom potwierdzający stopień naukowy doktora otrzymał 6 lutego 2009 r., w specjalności naukowej geografia ludności i osadnictwa, na podstawie rozprawy doktorskiej na temat *Rozwój i zarządzanie zasobami ludzkimi w północno-zachodniej Bułgarii*.

W trakcie studiów doktoranckich przebywał przez dwa semestry (październik 2006 – czerwiec 2007) na Wydziale Geografii Uniwersytetu w Belgradzie w ramach stypendium Ministerstwa Nauki i Sportu Republiki Serbskiej oraz na czteromiesięcznym (październik 2007 – styczeń 2008) stażu naukowym na Wydziale Nauk o Ziemi Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, w Katedrze Geografii Społeczno-Ekonomicznej.

Od listopada 2012 r. do grudnia 2015 r., przez trzy lata pracował na stanowisku głównego asystenta w Bułgarskiej Akademii Nauk, w Narodowym Instytucie Geofizyki, Geodezji i Geografii, w Zakładzie Geografii Społeczno-Ekonomicznej. W trakcie tej pracy, odbył miesięczny staż naukowy (maj 2014 r.) na Uniwersytecie Śląskim w Katowicach, w ramach programu stypendialnego CEEPUS, koordynowanego przez Central European University w Budapeszcie.

Od października 2017 r., do chwili obecnej, jest zatrudniony na stanowisku adiunkta w Instytucie Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, gdzie już po dwóch latach pracy, w roku 2019, został laureatem nagrody zespołowej II stopnia za osiągnięcia naukowe, przyznanej przez Rektora Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach.

3. Ocena głównego osiągnięcia naukowego

Doktor Valentin Mihaylov, jako główne osiągnięcie naukowe, stanowiące jego wkład w rozwój dyscypliny geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna, będące podstawą ubiegania się przez niego o stopień doktora habilitowanego, przedstawił monografię wydaną w roku 2024 przez wydawnictwo Routledge pod tytułem *Bulgarian Geopolitics in a Balkan Context: Imagining the Space of a Nation* (Geopolityka bułgarska w kontekście bałkańskim: wyobrażenie przestrzeni narodu).

Tematyka badawcza podjęta w rozprawie habilitacyjnej nie była dotąd tak obszernie i szczegółowo eksplorowana w polskiej, a prawdopodobnie także w europejskiej, geografii politycznej oraz geopolityce. Większe zainteresowanie naukowców, głównie z powodu wojny w latach 90. XX wieku i jej licznych konsekwencji, dotyczyło obszaru postjugosłowiańskiego. Jednak cały region Bałkanów, często obrazowo i nie bez przyczyny określany mianem „bałkańskiego kotła”, jest nadal bardzo aktywny i niestabilny pod względem politycznym, geopolitycznym, etnicznym. Należy do obszarów o bardzo skomplikowanej historii politycznej, licznych roszczeniach terytorialnych sąsiadujących państw oraz bardzo zróżnicowanej strukturze narodowościowej i wyznaniowej mieszkańców. Ponadto wydarzenia ostatnich lat mające miejsce w jego bezpośrednim sąsiedztwie (Ukraina, Turcja), istotnie zwiększają zainteresowanie geopolityczne południowo-wschodnią Europą. Dlatego wybór tematu, jego oryginalność, aktualność i walor poznawczy jest godny podkreślenia.

Jak wynika z wykazu publikacji po doktoracie, problematyka będąca przedmiotem recenzowanej rozprawy (geopolityka, tożsamość terytorialna i etniczna, terytoria etniczne i historyczne), pojawiała się już wcześniej w profilu badawczym Habilitanta, m.in. w opublikowanych monografiach, rozdziałach, artykułach oraz realizowanym projekcie naukowym. Dobrze to świadczy o konsekwentnym i skutecznym planowaniu obranej ścieżki rozwoju naukowego.

Monografia składa się ze wstępu, pięciu zasadniczych rozdziałów oraz podsumowania. Zawiera także spis rycin, tabel oraz indeks pojęć, obiektów geograficznych i osób, a także umieszczony po każdym z rozdziałów wykaz literatury. Liczy łącznie 261 stron.

W rozdziale wstępnym Autor przedstawia ramy koncepcyjne badań, wyjaśnia główne pojęcia, formułuje cele i pytania badawcze oraz omawia zastosowane metody. Wyjaśnia, że monografia dotyczy narodowych wyobrażeń na temat przestrzeni geograficznej, sposobu w jaki naród opisuje, wyobraża sobie, ocenia, określony fragment terytorium postrzegany jako własny oraz jak te wyobrażenia zmieniają się w czasie. Przestrzeni geograficzna jest traktowana jako element narodowej pamięci historycznej, świadomości terytorialnej oraz wizji geopolitycznych. Szuka odpowiedzi na pytania co pozostało z XIX i XX-wiecznych koncepcji postulowanego zasięgu obszaru etnicznego, historycznego i politycznego bułgarskiej wspólnoty narodowej i w jaki sposób te koncepcje są przedstawiane we współczesnej geopolityce? Przekonująco wyjaśnia, dlaczego postanowił zająć się „geopolityką małych narodów”, w odróżnieniu od zdecydowanie dominujących w

geopolityce opracowań skupiających się na konkurencji pomiędzy wielkimi mocarstwami i ich strategiami. Badania ograniczają się do bułgarskich wyobrażeń przestrzeni w kontekście Bałkanów.

We wstępie Autor obszernie omawia zastosowaną w pracy procedurę badawczą, składającą się z czterech głównych faz.

W pierwszej fazie m.in. formułuje główny cel monografii (str. 8), czyli zidentyfikowanie współczesnych przedstawień klasycznych, XIX-wiecznych wyobrażeń bułgarskiej przestrzeni narodowej i ich implikacji dla bieżącej geopolityki oraz jej cel teoretyczny, czyli konceptualizację wyobrażeń geopolitycznych wspólnot narodowych z metodologicznych pozycji krytycznych badań nad geografiami polityczną i geopolityką, ze szczególnym uwzględnieniem publicznie artykułowanych wyobrażeń przestrzeni narodowej małych narodów i państw. Natomiast celem empiryczno-analitycznym jest periodyzacja ewolucji etnocentrycznych wyobrażeń przestrzeni narodowej w kontekście zmieniających się regionalnych rozkładów sił oraz zmiennych celów geopolityki państwa i sposobów ich realizacji.

W pracy brak jest hipotezy badawczej, natomiast Habilitant formułuje kilku pytań badawczych (str. 9-10, przedstawiam je w skróconej wersji):

- czy granice między różnymi dziedzinami narodowego myślenia geopolitycznego są niejasne i konwencjonalne?
- czy przestrzeń narodowa, rozumiana jako wyobrażony etniczny i historyczny obszar narodu, a także geopolityka i polityka zagraniczna wobec tego obszaru i jego indywidualne komponenty, wykazują nieliniowość z perspektywy długiego trwania, to znaczy od początku XIX wieku do dziś?
- czy geopolityczne wyobrażenia przestrzeni narodowej mają wewnętrzną strukturę i są logicznie uporządkowane?
- czy postrzeganie i wartościowanie „własnej” przestrzeni etnicznej i historycznej bezpośrednio lub pośrednio wpływa na wzajemne postrzeganie i bieżące relacje z sąsiednimi krajami i narodami, nawet w przypadkach, gdy instytucje rządowe kraju nie zgłaszają (tymczasowo) roszczeń terytorialnych wobec swoich sąsiadów?

Faza druga polegała na krytycznej lekturze wybranych prac zarówno z zakresu tradycyjnej, jak i krytycznej geografii politycznej i geopolityki oraz opracowaniu modelu koncepcyjnego narodowych wyobrażeń przestrzeni z punktu widzenia geopolityki.

Trzecia faza badań, według Habilitanta, stanowiła ich najistotniejszą część. Obejmowała ona szereg działań empirycznych i analitycznych, m.in.: poszukiwanie źródeł w języku bułgarskim, które kształtują reprezentatywny dyskurs narodowego geopolitycznego myślenia o przestrzeni, wyodrębnianie idei, wizji i założeń strategicznych, które ujawniają geopolityczne podejście społeczności etnicznej do przestrzeni geograficznej oraz porządkowanie tych idei według konkretnych okresów historycznych i warstw przestrzennych. Faza czwarta, końcowa, polegała na ostatecznym uogólnieniu wyników badań.

W rozdziale drugim Autor prowadzi rozważanie dotyczące różnic i podobieństw pomiędzy geografiami polityczną a geopolityką. Tego typu dywagacje były bardzo częste w przeszłości (bliższej i dalszej) i z pewnością będą się także odbywać w przyszłości. Omawia znaczenie przestrzeni, terytorium etnicznego i historycznego dla procesów etnogenezy oraz rozwoju poczucia tożsamości narodowej, konsekwencje niezgodności między strukturami etnicznymi, przestrzennymi i politycznymi, kształtowanie tej przestrzeni przez tradycyjną geografie polityczną i geopolitykę. Bardzo słusznie zwraca uwagę na wykorzystywanie, a raczej nadużywanie map, zwłaszcza etnicznych i geopolitycznych, do celów propagandowych i politycznych, do wykorzystywania kartografii w sporach terytorialnych. Atrakcyjność map polega na tym, że choć sprawiają pozory oraz wrażenie neutralności, obiektywności i przekazywania pełnej wiedzy, to faktycznie mocno zniekształcają rzeczywistość i odwzorowują ją wybiórczo. Dlatego niekiedy są używane do celowego wprowadzania w błąd, do manipulacji, propagandy, uzasadnienia konkretnych działań politycznych.

W kolejnym rozdziale, starając się usystematyzować podstawowe pojęcia i terminy, Autor omówił najnowsze trendy w krytycznej geografii politycznej i geopolityce dotyczące wzajemnych powiązań między narodem, państwem i przestrzenią geograficzną, kwestionujące tradycyjne etnocentryczne postrzeganie porządku geopolitycznego. Dokonał rozróżnienia geopolityki „wysokiej” (elitarnej), która obejmuje treści geopolityczne wytwarzane przez instytucje państwowe, partie polityczne i środowisko akademickie oraz geopolityki „niskiej” (popularnej), składającą się z popularnych mediów oraz współczesnej, popularnej kultury. Ponadto na podstawie własnych badań Habilitant wyróżnił i omówił 19 koncepcji analizy krytycznej, za pomocą których narody wyobrażają sobie przestrzeń geopolityczną. Rozdział kończy się modelem wyobraźni przestrzennej narodu, który

przedstawia w jaki sposób społeczności narodowe definiują przestrzenie i miejsca, które są istotne dla ich tożsamości.

W czwartym rozdziale Autor odwołuje się do kluczowych wydarzeń z historii Bułgarii w XIX i XX wieku, ze szczególnym uwzględnieniem genezy, rozwoju oraz argumentacji bułgarskich idei dotyczących wyobrażonej przestrzeni narodowej i jej relacji do sąsiadujących narodów, zwłaszcza Serbów, Rumunów, Greków. Szczególnie interesująca jest analiza prób urzeczywistnienia wizji „Wielkiej Bułgarii”, która trwała od traktatu w San Stefano w 1878 roku aż do końca II wojny światowej.

W piątym rozdziale na podstawie wcześniejszych rozważań historyczno-geopolitycznych, Autor opracował a następnie poddał obszernej i wnikliwej analizie, geopolityczny model warstw wyobrażonej przestrzeni Bułgarów. Obejmuje on trzy warstwy narodowej świadomości przestrzennej, wewnątrz podzielone, jednak bez wyraźnych granic. Punktem odniesienia dla modelu jest terytorium współczesnego państwa bułgarskiego, zdefiniowane jako przestrzeń posiadana. Druga warstwa dotyczy zmiennego w czasie sąsiedztwa etnogeopolitycznego, obejmującego ziemie utracone. W trzeciej warstwie wyobrażonej przestrzeni narodowej wyróżnia się podtypy reprezentowane przez reliktowe przestrzenie odległych przodków oraz obejmujące legendarne przestrzenie narodowe.

Z kolei jednym z głównych elementów szóstego rozdziału, jest opracowany przez Habilitanta model geohistoryczny, który syntetyzuje, w jaki sposób bułgarska geopolityka zmieniała się w czasie w kontekście idei dotyczących przestrzeni narodowej. Ewolucję tych idei Autor uważa za proces, przebiegający według, obszernie omówionych w tekście, sześciu faz poznawczego zawłaszczenia wyobrażonej przestrzeni narodowej.

Rozprawę wieńczą podsumowanie zawierające wnioski z przeprowadzonych badań. Wyniki pokazały, że geopolityczne wyobrażenia przestrzeni stanowią konglomerat idei, wizji i kodów, które są zakorzenione w kulturze geopolitycznej narodu oraz jego świadomości. W pełni można się zgodzić z opinią Habilitanta, iż stereotypowy obraz, że małe narody, o niewielkim potencjale demograficznym i zajmujące stosunkowo niewielkie terytorium, nie mają własnej geopolityki oraz oryginalnej narodowej myśli geopolitycznej, został w dużej mierze obalony. W podsumowaniu Autor udzielił obszernych odpowiedzi na postawione we wstępie cztery pytania badawcze. Ponadto sformułował główne kierunki oczekiwanego wpływu wyników swoich badań na dalszy rozwój krytycznych studiów nad przestrzenią geopolityczną.

Układ monografii jest prawidłowy, cele sformułowane we wstępie zostały zrealizowane, kolejne rozdziały tworzą spójną całość, a warstwa merytoryczna utwierdza czytelnika w przekonaniu, że ma do czynienia z opracowaniem kompletnym.

Przedstawiona rozprawa habilitacyjna jest rzetelnym dziełem naukowym, wnoszącym nowe wartości poznawcze oraz oryginalne rozwiązania teoretyczne i metodologiczne do geopolityki oraz geografii politycznej. Na podkreślenie zasługuje także ogrom pracy włożonej w rozpoznanie i analizę tak licznych aspektów omawianego zagadnienia. Stanowi istotny wkład w rozwój badań nad wyobrażeniami przestrzeni w ujęciu geopolitycznym. Autor racjonalnie wyjaśnił i poddał krytycznej interpretacji wieloaspektowe przyczyny współczesnych wyobrażeń geopolitycznych Bułgarów na bardzo różnych poziomach oraz określił miejsce ich państwa w regionalnej geopolityce.

Habilitant rozumie geopolitykę jako szersze zjawisko społeczne i kulturowe. W analizach wyobrażeń geopolitycznych stosuje różnego rodzaju metody jakościowe, w trudnych i specyficznych badaniach zjawisk subiektywnych, symbolicznych, często emocjonalnych. Wskazuje sposoby i metody zwiększające możliwości wyjaśniania dawnych oraz obecnych konfliktów o przestrzeń geograficzną, m.in. poprzez określenie historycznych, etnicznych i kulturowych przyczyn ich występowania. Wykazał się zdolnością do formułowania uzasadnionych twierdzeń i wniosków o znaczeniu praktycznym, dokonał systematyzacji wiedzy teoretycznej, metodologicznej i empirycznej.

W stosunku do starań o awans habilitacyjny oczekuje się, że powinny być one oparte na dziele wzmacniającym podstawy teoretyczne dyscypliny, a nie ograniczać się do wykazania się posiadaniem specjalistycznej wiedzy badacza niezbędnej do rozwiązania istotnego zagadnienia, co wystarcza w przypadku doktoratu. Rozprawa przygotowana przez doktora Valentina Mihaylova, z rozbudowaną warstwą teoretyczną wraz z opracowaniem wnikliwie omówionych własnych modeli, w pełni spełnia te oczekiwania.

Należy mieć nadzieję, że ktoś podejmie się zrealizowania podobnej tematyki, podobnymi metodami, w odniesieniu do polskiego wyobrażenia przestrzeni narodu. Z pewnością byłyby to fascynujące badania.

W mojej opinii rozprawa habilitacyjna spełnia ustawowe wymogi (art. 219 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r.) stworzenia osiągnięcia naukowego stanowiącego znaczący wkład w rozwój dyscypliny naukowej.

4. Ocena dorobku publikacyjnego, organizacyjnego, dydaktycznego

Z przygotowanego przez Habilitanta zestawienia opublikowanych prac, wynika, że po doktoracie jest On autorem lub współautorem 4 monografii (w tym 3 w języku bułgarskim i jednej w angielskim), redaktorem i współredaktorem naukowym 3 monografii (wszystkich w języku angielskim), autorem lub współautorem 32 artykułów w czasopismach naukowych (w tym 10 w języku angielskim) oraz 15 prac stanowiących rozdziały w monografiach (w tym 12 w języku angielskim). W sumie daje to 54 publikacje naukowe wydane po uzyskaniu doktoratu, czyli od roku 2009 (w tym 26 w języku angielskim, ponadto w językach bułgarskim, polskim, rosyjskim, serbskim). Dodatkowo dwa kolejne artykuły zostały zakwalifikowane do druku w roku 2024.

Zdecydowana większość tych prac (37, prawie 70%), to publikacje jednoautorskie Habilitanta, a w przypadku współautorskich, w większości jest ich pierwszym autorem. Zwracam na to uwagę, bo choć współautorstwo należy ocenić pozytywnie, jako potwierdzenie umiejętności współpracy i zespołowej realizacji badań, to indywidualne, autorskie opracowania, świadczą o umiejętności samodzielnego prowadzenia badań oraz samodzielnym opracowywaniu ich wyników, co jest jednym z podstawowych wymogów stawianych ubiegającym się o stopień doktora habilitowanego.

Zdecydowaną większość publikacji Habilitanta, jak trafnie to podkreśla w autoreferacie, można zaklasyfikować do trzech głównych nurtów badawczych: geografii politycznej, wraz z geopolityką i etnopolityką, geografii kultury oraz transformacji miast post-socjalistycznych. W każdej z tych grup tematycznych zwraca uwagę duża liczba opracowań teoretycznych.

W nurt dotyczący geografii politycznej i geopolityki wpisują się m. in. liczne prace poświęcone Bałkanom (głównie Bułgarii, Serbii, Bośni i Hercegowinie) oraz Europie Środkowej i Wschodniej (głównie Ukrainie). Dotyczą one współczesnych przekształceń geopolitycznych, cywilizacyjnych oraz etnicznych omawianych regionów. Na uwagę zasługuje cenne poznawczo opracowanie dotyczące sytuacji etnopolitycznej Mostaru oraz specyfiki „geopolityki miejskiej”, które jest efektem badań realizowanych w ramach grantu pod kierownictwem Habilitanta. Interesujące są także prace dotyczące wpływu elementów kulturowych, świadomościowych, na postrzeganie i interpretację przestrzeni politycznej, na tożsamość terytorialną.

Z zakresu geografii kultury na podkreślenie zasługuje obszerna monografia dotycząca geografii kulturowej Polski oraz opracowania dotyczące tożsamości kulturowej na Bałkanach,

jej wpływu na przestrzeń geograficzną, na kształtowanie krajobrazu kulturowego, na bałkańską tożsamość ponadnarodową.

Trzeci nurt badawczy widoczny w publikacjach doktora Valentina Mihaylova dotyczy transformacji miast post-socjalistycznych. Jest on chronologicznie najwcześniejszy, związany bezpośrednio ze studiowaniem w Sofii na specjalności Geografia ludności i osadnictwa. Jednak nie są to wyłącznie publikacje sprzed kilkunastu lat dotyczące transformacji miast i sieci miejskiej w Bułgarii, ale także najnowsze opracowania, niejednokrotnie łączące tematykę „miejską” z geografią polityczną i kulturową lub dotyczące transformacji miast konurbacji katowickiej. Na podkreślenie zasługują dwie monografie pod redakcją Habilitanta traktujące o różnego rodzaju konfliktach w przestrzeni miast oraz współczesnych przekształceniach i problemach miast powstałych w okresie socjalizmu.

W działalności publikacyjnej wyraźnie widać poszerzanie i rozwój zainteresowań naukowych Habilitanta. Dotyczy to zarówno prac o charakterze teoretycznym, analitycznym, jak i przeglądowym. Dorobek ten stanowi znaczący wkład w rozwój dyscypliny naukowej geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna.

Wysoko należy ocenić publikację nie tylko autorskiej monografii, ale także dwóch redakcji monografii oraz siedmiu rozdziałów w monografiach w renomowanych wydawnictwach międzynarodowych (Routledge Taylor & Francis Group, Springer). Wśród opublikowanych przez Habilitanta artykułów, 7 jest indeksowanych na Web of Science, a 18 w bazie Scopus. Ponadto wśród publikacji z ostatnich pięciu lat, 4 artykuły zostały opublikowane w czasopismach posiadających 100 lub więcej punktów, według aktualnej listy ministerialnej.

Zgodnie z danymi podanymi przez Habilitanta parametryczny dorobek naukowy jego publikacji charakteryzował się następującymi cechami (stan na kwiecień 2024 r.):

- liczba cytowań według bazy Web of Science – 25;
- liczba cytowań według bazy SCOPUS – 41;
- liczba cytowań według bazy Google Scholar – 174;
- indeks Hirscha według bazy Web of Science – 3;
- indeks Hirscha według bazy SCOPUS – 4;
- indeks Hirscha według bazy Google Scholar – 6;
- sumaryczny impact factor (od 2017 r.) – 7,762;

Dorobek publikacyjny doktora Valentina Mihaylova, zarówno pod względem ilościowym, jak i jakościowym oraz parametrycznym, należy ocenić wysoko. Przekracza on przeciętny

poziom prezentowany przez adiunktów zajmujących się geografią społeczno-ekonomiczną, zwłaszcza sumaryczny IF. Ponadto dane parametryczne świadczą o znajomości dorobku naukowego Habilitanta, nie tylko w kraju, ale także za granicą.

Natomiast dużo niżej muszę ocenić zaangażowanie w projekty badawcze, współpracę z zagranicznymi instytucjami, aktywność konferencyjną.

Habilitant po doktoracie odbył tylko jeden staż naukowy, w maju 2014 r., na Uniwersytecie Śląskim, w ramach programu stypendialnego CEEPUS. Od momentu zatrudnienia w 2017 r. w Instytucie Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej Uniwersytetu Śląskiego, nie wyjechał na żaden zagraniczny staż naukowy, a nawet na żaden kilkudniowy pobyt z wykładami, np. w ramach programu Erasmus+.

Po doktoracie brał udział tylko w dwóch projektach naukowych, w tym w jednym przypadku był jego kierownikiem. Był to projekt Narodowego Centrum Nauki, w ramach konkursu Miniatura-2, „Przejawy eksternalizacji tożsamości etnicznej w przestrzeni wybranych miast na obszarze Bałkanów Zachodnich”, realizowany od listopada 2018 r. do listopada 2019 r., w miastach Bośni i Hercegowiny, Chorwacji, Serbii oraz Macedonii Północnej.

Co najbardziej zaskakujące, w trakcie ostatnich czterech lat (2020-2024), nie wziął czynnego udziału w żadnej konferencji naukowej, a jedynym wystąpieniem w tym okresie, była prezentacja końcowych wyników pracy habilitacyjnej w trakcie seminarium habilitacyjnego na Uniwersytecie Jagiellońskim. Wszyscy wiemy, że na ten okres przypada pandemia Covid-19, ale wiemy też, że nie trwała cztery lata, ponadto w jej trakcie odbywały się bardzo liczne konferencje on-line. Ponadto biorąc pod uwagę szerszy przedział czasowy, bo 10-letni (2014-2024), w materiałach dostarczonych przez Habilitanta, nie znajdziemy czynnego uczestnictwa w żadnej konferencji odbywającej się poza Polską, a nawet w żadnej międzynarodowej, angielskojęzycznej, konferencji organizowanej w Polsce. W trakcie ostatnich 10 lat wystąpił z referatem na zaledwie 8 organizowanych w Polsce konferencjach, a licząc od doktoratu w roku 2009, łącznie wziął aktywny udział w 15 konferencjach naukowych. Nie był także członkiem komitetu organizacyjnego lub naukowego żadnej konferencji.

Pod względem umiędzynarodowienia i upowszechnienia wyników badań, jednoznaczna ocena dokonań Habilitanta jest trudna. Z jednej strony, główne swoje osiągnięcie badawcze, czyli monografię *Bulgarian Geopolitics in a Balkan Context: Imagining the Space of a Nation*,

opublikował w języku angielskim w prestiżowym międzynarodowym wydawnictwie, co potencjalnie zwiększa możliwość jej międzynarodowego upowszechnienia. Także wszystkie publikowane w ostatnich 4-5 latach artykuły, redakcje monografii oraz rozdziały w monografiach, są wydane w języku angielskim w czasopismach i wydawnictwach o dużym zasięgu, co zostało już ocenione wysoko. Z drugiej strony znikoma liczba projektów naukowych, w których był zaangażowany Habilitant, brak jakichkolwiek staży w zagranicznych jednostkach naukowo-badawczych, brak uczestnictwa w zagranicznych konferencjach naukowych, należy ocenić bardzo nisko.

Jeżeli chodzi o działalność organizacyjną, to Habilitant jest członkiem Bułgarskiego Towarzystwa Naukowego, sekcji bułgarskiej European Regional Science Association oraz członkiem honorowym Mołdawskiego Towarzystwa Geografii i Etnografii. Ponadto członkiem rad redakcyjnych lub naukowych czterech angielskojęzycznych czasopism. Opracowuje recenzje artykułów dla kilku czasopism, w tym także wysoko punktowanych oraz recenzje monografii wieloautorskiej wydawnictwa Routledge i atlasu Autonomicznej Republiki Gagauzji. Powierzenie tych recenzji świadczy o dużym autorytecie naukowym doktora Valentina Mihaylova. Na swojej macierzystej uczelni pełni funkcję członka Rady Naukowej Instytutu Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej.

W ramach działalności dydaktycznej na macierzystej uczelni, Habilitant od 2017 r., prowadził lub prowadzi szereg wykładów, ćwiczeń, seminariów, pracowni, ćwiczeń terenowych, łącznie z 21 przedmiotów, zarówno na studiach licencjackich, jak i magisterskich. Tematyka prowadzonych wykładów i ćwiczeń dotyczy głównie geografii politycznej, szeroko pojętej geografii społeczno-ekonomicznej oraz turystyki. Od roku akademickiego 2023/24, prowadzi także wykłady z geografii politycznej i ekonomicznej dla studentów Akademii Wyższej Szkoły Biznesu w Dąbrowie Górniczej, na specjalności Stosunki Międzynarodowe, zarówno na studiach stacjonarnych, jak i niestacjonarnych. Niewielka liczba wypromowanych dotychczas licencjatów i magistrów, prawdopodobnie w dużym stopniu jest niezależna od aktywności dydaktycznej Habilitanta, a w większym stopniu jest konsekwencją malejącej liczby studentów, a w związku z tym mniejszej liczby grup seminaryjnych i specjalności, zwłaszcza na studiach magisterskich.

Działalność organizacyjną oraz dydaktyczną doktora Valentina Mihaylova można ocenić jako wystarczającą.

5. Konkluzja

Doktor Valentin Mihaylov posiada wyraźnie ukształtowane zainteresowania badawcze zogniskowane na geopolityce i geografii politycznej z bardzo silnymi wpływami geografii kultury. Jest osobą o bardzo dobrze ukształtowanym warsztacie naukowym.

Uważam, że przedstawiona do oceny rozprawa habilitacyjna stanowi oryginalne dzieło naukowe, z bardzo wartościową częścią teoretyczną, ponadto wnoszące istotny wkład do wiedzy na temat specyfiki geopolitycznej, historii i geografii politycznej, struktury i relacji etnicznych, nie tylko samej Bułgarii, ale także południowych Bałkanów.

Podsumowując stwierdzam, iż przedstawione do oceny główne osiągnięcie naukowe w postaci monografii pod tytułem *Bulgarian Geopolitics in a Balkan Context: Imagining the Space of a Nation* oraz pozostały dorobek naukowy doktora Valentina Mihaylova, stanowią znaczący wkład w rozwój dyscypliny geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna oraz spełniają wymogi stawiane kandydatom do stopnia naukowego doktora habilitowanego określone w ustawie *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* (art. 219 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. [Dz.U. z 2023 r. poz. 742 ze zm.]).

W związku z tym wnoszę o dopuszczenie Kandydata do kolejnego etapu postępowania habilitacyjnego w dyscyplinie geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna.

Łódź 27.08.2024 r.

dr hab. Marek Barwiński, prof. UŁ